

Gymnázium Příbram

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu

Předmět Hudební výchova (HV) vychází ze vzdělávacího obsahu oboru Hudební výchova v RVP ZV a Hudební obor v RVP G. Předmět se vyučuje na nižším gymnáziu – tj. v primě, sekundě, tercii a kvartě s dotací 1 hodina týdně a na vyšším gymnáziu v prvním a druhém ročníku (v kvintě a sextě) s dotací 2 hodiny týdně. V nižším gymnáziu je předmět vyučován v celých třídách, ve vyšším jsou třídy děleny na HV a výtvarnou výchovu. Předmět je vyučován ve specializované učebně, ve které je k dispozici odpovídající didaktická technika a hudební nástroje, které doplňují výuku. Hudební výchova na gymnáziu navazuje na hudební výchovu základní školy. Prohlubuje znalosti a rozvíjí dovednosti v těchto okruzích činností:

- vokální – jednohlasý, vícehlasý zpěv, intonace
- instrumentální – hra na jednoduché nástroje
- hudebně pohybové – vyjádření hudby pohybem
- recepce, reflexe – vnímání hudby, rozbor forem a výrazových prostředků, hodnocení hudby, význam, interpretace a umělecká hodnota díla

Podle možností a nabídky uměleckých agentur zařazujeme návštěvy koncertů nebo komponovaných pořadů z oblasti hudební kultury, jejichž program odpovídá osnovám předmětu hudební výchova. Předmět Hudební výchova v sobě zahrnuje také některá průřezová témata s danými tématickými okruhy:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Mediální výchova
- Multikulturní výchova

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení:

- rozhovorem vedeme studenty k získání dovedností nutných pro efektivní učení, aby si osvojili důležité poznatky a poznávali význam a přínos hudební výchovy

- formou samostatných referátů vedeme studenty ke schopnosti vyhledávat, třídit informace z různých zdrojů, vybírat správné postupy při přípravě této formy prezentace

Kompetence k řešení problémů:

- používáme hudební ukázky a následné diskuse k tomu, aby student poznával žánrové oblasti a výrazové prostředky v hudbě a analyzoval je

Kompetence komunikativní:

- formou diskuse vedeme studenty k tomu, aby byli schopni srozumitelně a jasně vyjádřit svůj názor, opřený o konkrétní argumenty a odborné pojmy z oblasti hudební teorie
- využíváme skupinovou práci při přípravě a realizaci hudebních objektů

Kompetence sociální a personální:

- formou dialogu vedeme studenty k přijímání názorů ostatních a k respektování jejich hudebního vkusu a zaměření
- prostřednictvím exkurzí, návštěv koncertů a komponovaných pořadů pro školu vedeme žáky k uvědomění si, respektování a přijímání pravidel společenské etikety

Kompetence občanská:

- formou referátů vedeme žáky ke sledování aktuálního dění v hudebním světě a v oblastech, které s hudbou souvisí

Kompetence pracovní:

- využíváme hru na jednoduché hudební nástroje k tomu, aby si studenti osvojili jejich správné používání i způsoby jejich začlenění do hudební produkce

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

1. – 4. ročník osmiletého gymnázia (prima, sekunda, tercie, kvarta)

Ročník: prima

Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky, přesahy, vazby
<p>Vokální činnosti Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zpívá dle svých dispozic čistě intonačně, dodržuje rytmus a přesnost v jednohlase a vícehlase – orientuje se v jednoduchém notovém zápisu <p>Instrumentální činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – vytváří jednoduché doprovody – využívá své individuální schopnosti při hudebních aktivitách – rozpozná durové a mollové stupnice – zapíše tóny do notové osnovy <p>Hudebně pohybové činnosti reaguje na hudbu pohybem, u vybraných písní pohybem ztvární jejich obsah sdělení, popřípadě formu</p> <ul style="list-style-type: none"> – orientuje se v taktování dvoučtvrt'ových a tříčtvrt'ových taktů <p>Recepce a reflexe</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpozná rozdíly v druzích melodie, rytmu, tempa, dynamiky a barev hudby 	<ul style="list-style-type: none"> – rozvoj správných pěveckých návyků, dýchání, tvorba tónu, hlasová hygiena, intonační cvičení – píseň a její hudební forma – lidová píseň jednohlasá a dvojhlasá – jednoduchý doprovod lidových a umělých písní s použitím Orffových nástrojů – improvizace jednoduché hudební formy – noty, posuvky, takt, rytmus, dynamika, pomlky – durová a mollová stupnice – hra na dirigenta – pantomima – využívání řeči těla – hudebně výrazové prostředky – melodie, harmonie, rytmus, tempo, dynamika 	<p>OSV: Psychohygiena, Rozvoj schopností poznávání, Řešení problémů a rozhodovací činnosti</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání, Kreativita</p> <p>OSV: Kreativita, Rozvoj schopností poznávání</p>	<p>Formou sborového zpěvu i individuálních nácviků</p> <p>TV – pohybové činnosti na hudební doprovod</p>

<ul style="list-style-type: none"> – rozliší zvuk vybraných hudebních nástrojů, dovede je pojmenovat a popsat – rozliší tóniny dur a moll – rozpozná operu, melodram, operetu, muzikál 	<ul style="list-style-type: none"> – tón, barva tónu – posuvky, akord, mollová melodická stupnice – seznámení s partiturou 	OSV: Rozvoj schopností poznání, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	
---	---	--	--

5. – 6. ročník osmiletého gymnázia (kvinta, sexta), 1. – 2. ročník čtyřletého gymnázia

Ročník: 1. ročník, kvinta

Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky, přesahy, vazby
<p>Vokální činnosti</p> <p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uplatňuje zásady hlasové hygieny v běžném životě – využívá svých dispozic při zpěvu a mluveném projevu – reprodukuje zpívaný vzor na základě svých schopností – dotváří hudební melodie, nebo vytváří vlastní, na základě svých schopností vytváří jednoduchou hudební improvizaci – rytmitizuje jednoduché texty – rozliší a reprodukuje základní intervaly od primy do oktávy <p>Instrumentální činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – rytmitizuje jednoduché texty – používá rytmické nástroje Orffovova instrumentáře v doprovodech k písním 	<ul style="list-style-type: none"> – hlasová výchova – správné dýchání, hlasová hygiena, rozezpívání, artikulace, využití jazykolamů – zpěv – jednohlasé písně lidové a umělé, kánony, dvojhlasé písně – intonace – zpěv hudebních motivů, imitace, intonační nácvik – zhudebnění vlastních jednoduchých motivů nebo skladeb – základní a složené intervaly – základní atributy hudby – melodie, harmonie, rytmus, tempo, dynamika – základ harmonie – T, D, S <ul style="list-style-type: none"> – rytmizace textů a písní rytmickými nástroji - Orffův instrumentář – tvorba instrumentálních doprovodů – 	<p>OSV: Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti, Spolupráce a soutěž, Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů</p> <p>OSV: Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti, Spolupráce a soutěž,</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – používá i některé melodické nástroje při individuálních i skupinových činnostech dle svých schopností – orientuje se v notovém zápise jednoduchých vokálních a instrumentálních skladeb <p>Hudebně pohybové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – reaguje na hudbu pohybem, ztvárňuje ji dle svých dispozic a schopností <p>Recepce a reflexe</p> <ul style="list-style-type: none"> – vyděluje podstatné znaky z proudu znějící hudby, rozpozná hudebně výrazové prostředky použité ve skladbě, uvědomuje si hudební formu díla a k dílu přistupuje jako k logicky utvářenému celku – popíše a na příkladech ukáže důležité znaky tvorby a interpretace hudebního díla, vysvětlí, v čem tkví přínos skladatele a interpreta – orientuje se ve vývoji hudebního umění, v rozdílnosti hudebního myšlení v jednotlivých etapách, podle charakteristických znaků rozlišuje hudební slohy – na základě historických, společenských a kulturních kontextů popíše podmínky a okolnosti vzniku hudebního díla – odliší hudbu podle jejího stylového zařazení, významu a funkce, rozpozná vhodnost či nevhodnost využití určité 	<p>jednoduchá aranžmá</p> <ul style="list-style-type: none"> – hudební nástroje – přehled, využití instrumentální hudbě – vývoj notace – stupnice a tónina – kvinto kvartový kruh <ul style="list-style-type: none"> – tanec – pohyb na hudbu, lidové tance, společenský tanec, pantomima <ul style="list-style-type: none"> – hudebně výrazové prostředky – melodie, harmonie, rytmus, tempo a dynamika – jejich význam ve skladbě – formy hudebního díla ve vývoji hudby – organum, kánon, motetto, mše, madrigal <ul style="list-style-type: none"> – úloha skladatele a interpreta v hudbě, vztah tvůrce a příjemce uměleckého díla – skladatelé renesance, baroka a klasicismu – vývoj hudby od pravěku – teorie vzniku hudby, hudba a magie, křesťanství, renesance, baroko, klasicismus <ul style="list-style-type: none"> – hudební žánry – porovnání jednotlivých období umělecké a nonartificiální hudby – blues, swing, jazz, country, rock – rozbor uměleckého díla – porovnání rozboru interpretace určených skladeb umělecké a nonartificiální hudby, vlastní 	<p>Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů</p> <p>OSV: Spolupráce a soutěž</p> <p>OSV: Sociální komunikace</p> <p>OSV: Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů</p> <p>OSV: Spolupráce MV: Účinky mediální produkce a jejich význam</p> <p>OSV: Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů, Morálka všedního dne</p>	<p>TV – pohybová cvičení na hudební doprovod</p> <p>DEJ, VV, CJL, ZSV</p>
--	--	---	--

<p>hudby v konkrétních situacích</p> <ul style="list-style-type: none"> – interpretuje a kriticky hodnotí hudbu, na základě svých schopností a zkušeností vytváří vlastní soudy a preference, které dokáže v diskusi obhájit – přistupuje k hudebnímu dílu jako k autorově reflexi světa a na základě svých zkušeností toto poselství interpretuje – uvědomuje si rozdílnost přístupu k hudbě a k hudební tvorbě, při vnímání hudby si vytváří vlastní postoje a hodnoty, na jejichž základě je schopen se s hudbou ztotožnit nebo ji odmítnout 	<p>reflexe uměleckého díla</p> <ul style="list-style-type: none"> – hudební proudy, žánry a styly 20. století – populární hudba, rock, beat, muzikál, folk, country, jazz – hudební průmysl – hudba a její běžné využití v životě člověka 	<p>MV: Uživatelé, mediální produkty a jejich význam OSV: Morálka všedního dne, Sociální komunikace</p>	
--	---	--	--

Komentář:

Ukázka je příkladem zpracování osnov vyučovacího předmětu Hudební výchova ve víceletém (osmiletém) gymnáziu. Charakteristika osnov je vytvořena společně pro nižší i vyšší gymnázium. Společně jsou pro oba stupně také formulovány výchovné a vzdělávací strategie. Vedle výchovných a vzdělávacích strategií jsou v charakteristice uvedena ta průřezová témata, která jsou formou integrace zařazena do vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu.

V charakteristice je pojmenován vzdělávací obsah, který je členěn do čtyř okruhů – vokální i instrumentální činnosti, hudebně pohybové a činnosti zahrnující recepci a reflexi. Z tohoto členění je patrné, že poslechové činnosti, budou na nižším stupni gymnázia součástí okruhu recepcie a reflexe. Tímto způsobem členění je vlastně zároveň předjímán činnostní okruh Recepce reflexe na vyšším stupni gymnázia.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu je zpracován formou tabulky, která je shodná jak pro nižší, tak pro vyšší stupeň gymnázia (viz ukázka). Školní výstupy zčásti využívají formulace převzaté z rámcových vzdělávacích programů s tím, že je upřesňují a specifikují pro daný stupeň

a ročník. Tím je vymezena i úroveň, jakou má žák na konci daného ročníku dosáhnout. Výstupy i učivo jsou formulovány pro jednotlivé činnostní okruhy (domény). V tabulce se dále uvádějí poznámky, přesahy a vazby a tematické okruhy průřezových témat. Zařazené

okruhy průřezových témat organicky navazují na učivo a očekávané výstupy a jsou tak smysluplně integrovány do vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu.